

Izhaja ob 4 zjutraj.

Štane celoletno 180 K
mesečno 15
za zased. ozemlje 300
za inozemstvo 40

Oglaš. za vsak mm. 10
stolpe (58 mm) 2 K
mali oglaš. do 30 mm
stolpe (58 mm) 1

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72
Upravništvo:
Sodna ulica št. 6
Telefon št. 36
Račun kr. pošt. ček. urada
št. 11.842

Avtonomija in inteligence.

(Donesek k materijalnemu vprašanju slo.enske inteligence.)

V boj za avtonomijo Slovenije! To parolo so si napisali klerikali na svoj volilni prapor. Žali bog, da nismo imeli prilike spoznati namerenarčt na avtonomije. Namiguje samo, da Slovenija mora imeti tako avtonomijo, da bodo spadale vse stvari, ki se tičejo Slovenije pod bujno potenco ljubljanske vlade. Le one stvari, ki se tičejo vse države, naj rešuje Beograd. Po tem, kar smo čitali v klerikalnem časopisu sklepamo, da si klerikali žele za Slovenijo tako avtonomijo, kakor jo je imela svoj čas Hrvatska v okvirju cgrske krone.

Poglejmo si posledice take avtonomije za Slovenijo samo z ozirom na inteligenco. V madžarskem kraljestvu je bilo tako urejeno, da so bili postavljeni samo uradniki, ki so bili pristojni na Ogrskem, na Hrvatskem pa sami hrvatski domačini. Število uradnikov, ki so opravljali skupne posle, in ki so smeli biti ogrski in hrvatski domačini, je bila le neznatna. Ako uvedemo tudi pri nas tak sistem, bo slabša za našo inteligenco! Že sedaj, odkar smo zapustili Koroško imamo čisto dovolj uradnikov. V nekaterih strokah se že opaža, da nje, nadejo vsi primernege mesta, ker jih je preveč. Kaj pa bo šele čez pet let? Na vsučiliščih študira sedaj najmanj 2000 dijakov visokošolcev. Večina teh bo čez pet let dovršila študije in bode gotovo iskal službo. Kdor pozna le količjak naše razmere, mora priznati da niti ena tretjina ne bo našla službe pri nas in da si bo morala velika večina iskati kruha izven Slovenije. Ako bomo imeli avtonomijo, kakor si jo želijo klerikali, bodo druge pokrajine opravičeno zaprle svoje meje naši inteligenci.

Taka avtonomija bi bila poguba za našo inteligenco. Mi moramo imeti tako ustavo, da bo prosta pot za našo inteligenco po vsej državi. Načelo mora biti, da naj vsakdo, ki je sposoben dobi pod istimi pogoji službo in kruh v Sloveniji, na Hrvatskem v Vojvodini, Srbiji itd. Pokrajinske meje ne smejo obstojati. Vemo sicer, da za sedaj niso še prenapolnjeni uradi, ali ustave se ne dela samo za nekaj let, ampak za deset in desetletja. Gotovo je, da bo čez nekaj let pri nas razmeroma največ inteligence, ki bo mogla najti dostojen kruh samo v tem slučaju, ako se bo smela boriti v svobodni konkurenci po vsej državi. Vsaka ustavna ovira pri tej konkurenci pa mora odpasti!

Sijaina manifestacija JDS v Kranju.

Kranj, 23. novembra. (Izvirno). Danes zvečer se je tukaj vršil volilni shod JDS, ki se z ozirom na ogromno udeležbo iz vseh krogov kranjskega prebivalstva je razvil v veliko manifestacijo napredne misli na Gorenjskem. Shod je otvoril dr. Sabotini, nakar je bil soglasno izvoljen za predsednika g. Ciril Pirč, ki je pozdravil zborovalce. Nato je nositelj demokratske liste dr. Zerjav razvil program demokratske stranke. V debati je zastopnik narodnih socialcev poudarjal, da se splošno priznava sposobnost kandidata dr. Zerjava, da pa so narodni socialci izraz nezadovoljstva proti neaktivnosti napredne inteligence. Oglašili so se tudi razni obrtniški govorniki, ki so se končno vsi izjavili za to, da volijo neodvisno listo JDS. Nadučitelj Lapajne je poudarjal potrebo prosvetnega delovanja, g. Kuralt pa potrebo solidarnega dela kmetov z inteligenco. Končno je zbor z vseni proti 4 glasom sprejel kandidature JDS.

Glas neodrešene domovine.

Trst, 23. novembra. Danes je „Edinost“ objavila pod naslovom „Habsburški na delu“ članek, ki je izrazil pravičnega odzgora neodrešene domovine vsem tistim, ki vočigled ratifikaciji rapalske pogodbe ne vejo, kako bi se bolj kričali o „izdajstvu“ delegacije in vlade, ki sta prodali Slovence Lahom. „Edinost“ piše:

Da delajo Habsburžari in njihovi placanci na v. j. slaviti v monarhije v Nemški Avstriji in na Madžarskem, je znana stvar, kakor je tudi znana stvar, da imajo tudi v Jugoslaviji obilo pomagateljev, ki silijo na ime Šnekaršiča, Sachsa, Franka in njihovih pričašev. Nikdar ni bila ta njihova agitacija bolj nevarna, nego je sedaj, po podpisu rapalske pogodbe, ki se da izvršno izrabiti za zloinske načrte teh ljudi, kateri bi radi še nadalje sedeli na hrv. lu in zonet sesali kri jugoslovenskega naroda. Vest o sklenitvi te pogodbe, ki trga iz živnega narodovega telesa tretjino njegovih pripadnikov, je sprejelo vsako jugoslovensko srce z največjo ogorčenostjo in bolečino in najbolj občutimo nesrečo ki je zadela jugoslovenski narod, r. j. žrtvovani njegov del. Hud je udarec, ki so nam ga zadali gospodje iz Rapalla, tako hud, da more zapeljati k najhujšim občitkem, ki se ustavljajo pred mislijo, da gre za izdajstvo. Ni tako! Jugoslovenska delegacija ras v Rapallu ni izdala, temveč žrtvovala da reši Jugoslavijo.

Gotovo je, da je jugoslovenska delegacija pod vplivom vnanjepolitičnega položaja, ki se je v zadnjem času zelo

poslabšal v škodo Jugoslavije, toda delala je tudi pod vplivom notranjega položaja v Jugoslaviji. Ugotoviti moramo z zaletstvom vrcu, da so poraza v Rapallu krivi v prvi vrsti Slovenci in Hrvati sami. Zakaj bi ne govorili odkrito? Kdo more tajiti, da bi bila mogla jugoslovenska delegacija nastopiti v Rapallu drugače in bolj odločno, če bi bila imela za seboj sklenjenih, zvestih in na ponovne žrtve pripravljenih srca srbskih, temveč tudi hrvatskih in slovenskih vrst, če bi se bila mogla zaslati na odločno podporo vraga in goslovenskega naroda? Toda ni bilo tako, in mi, primorski Slovenci in Hrvati se imamo zahvaliti za svoj edini položaj v prvi vrsti slovenskim in hrvatskim delu Jugoslavije, katerega del je še vedno pod vplivom peklenskega delovanja habsburških placancev. Rapalska pogodba je plod njihovega, habsburškega, razdiralnega dela. In ni jim še zadost: izkoristiti hočejo še nadalje, da čna plod svojega dela. Ker vedo, da je rapalski dogovor hudo za del slovenski in hrvatski del jugoslovenskega naroda, hočejo porabiti tudi sedaj, v splošnem razburjenju, staro avstrijsko sredstvo: hujskanje brata proti bratu. Tako je nedavno pisal nemški list „Reichspost“: „Rezultati“ konference v S. Margheriti se kažejo kot... italijansko - srbska zmaga nad hrvatskim in slovenskim interesi.“ Kdo ne vidi tukaj peklenskega načrta? Priporočamo te besede iz nemškega vira našemu narodu v premišljevanje. Zgodovina naj uči!

Obrambna zveza med Jugoslavijo in Italijo.

Beograd, 23. novembra. (Izvirno). „Službene Novine“ objavljajo danes ratificirano rapalsko pogodbo ter pogodbo o obrambni zvezi med Jugoslavijo in Italijo. Italija in kraljevina SHS sta složni, da morata Avstrija in Madžarska striktno izvrševati mirovno pogodbo. Druga točka nalaga obema strankama isto dolžnost glede povratka Habsburgovcev na avstrijski prestol; obe državi se zavezuje, da bode delovali na to, da se jim to onemogoči. Tretja točka zavezuje obe stranki, da skupno pobijata protidržavno propagando, katere se iz Madžarske in Avstrije vodi

proti obema zemljama. Predzadnja točka vsebuje obveznost, da se vsebina konvencije objavi tudi češko-slovaški republikli. Zadnja točka zavezuje obe stranki, da ne moreta sklepati sličnih pogodb, ne da bi bila o tem obveščena druga stranka.

Beograd, 23. novembra. (Izvirno). Izmenjava ratifikacije rapalske pogodbe bo izvršena še koncem tega tedna. Poseben kurir ministrstva za zunanje stvari bo odpotoval v Rim ter dostavil tamošnjemu našemu poslaniku rapalsko pogodbo, podpisano od regenta in vseh ministrov.

Italij se pogaja z D'Annunziom.

Milan, 23. novembra. (Izv.). „Secolo“ poroča iz Trsta, da je dobil general Caviglia izvanredno ugodne predloge italijanske vlade za D'Annunzija. Vlada je izjavila, da je pripravljena priznati ofenzivo iz Ronkova, s katero je D'Annunzio s svojimi zvestimi osvojil Reko, kot čin narodne osvoboditve, delovati za gospodarsko okrepitev ter vsem njegovim legionarjem oprostiti kazni. V Reki izvršena služba se bo priznala kot vojaško službovanje. D'Annunzio je zahteval dva dni odloga za odgovor. Po preteku dveh dni je D'Annunzio izročil generalu Cavigli odgovor, v katerem odklanja ponudbe italijanske vlade.

Rim, 23. novembra. Predsednik vlade Giolitti je dal telegrafično pozvati v Rim poveljnika italijanske vojske v Julijski Veneciji generala Caviglio in komandanta okupacijske vojske v Dalmaciji admirala Milla. Smatra se, da so ti pozivi v zvezi z izjavo reške regence, ki ne priznava rapalskega sporazuma. — Jutri se začne v rimskem parlamentu debata o rapalskem sporazumu. K predmetu je sedaj priglasihih štiriindvajset govornikov med njimi Colanni, Salvemini, Sem Benelli, Siciliani, Lazzari in drugi.

Zagreb, 23. novembra. „Narodno djeło“ poroča iz Beograda, da zahtevajo poslanski krogi najodločnejše od vlade, naj takoj po ratifikaciji rapalske pogodbe zahteva od italijanske vlade, da takoj izvede pogodbo ter odstrani svoje čete z otokov in Dalmacije.

Pred važnimi dogodki na Grškem.

Pariz, 23. novembra. Ministrski predsednik Leygues je poslal zaveznikom brzojavko, da pojasni stališče Francije in napram Grški. Kakor doznava Agence Havas, je ministrski predsednik v tej brzojavki poudarjal potrebo, da izdasta obe vladi pred 25. novembrom, ko se sestane grška zbornica, uradno izjavo glede povratka bivšega kralja Konstantina na grški prestol. Izjava bi v jedrnatih obliki opozarjala na absolutno nemožnost povratka bivšega kralja Konstantina.

Milan, 23. novembra. (Izv.). Grški ministrski predsednik Rhallis je izjavil atenskem poročevalcu „Corriera della sera“, da Anglija ne bo delala vrnitvi kralja Konstantina nobenih težkoč. Venizelos da je politično za vedno pokopan. Grški narod si ne pusti jemati prostost odločevanja. Nobena država nima pravice, nasprotovati povrnitvi kralja, ki ga kliče njegov narod.

Kriza Ital. ocijalizma.

Rim, 23. novembra. (Izvirno). Florentinski kongres socialistov srednje levice, ki so dosedaj bolj gravitirali na desno, je bil večeraj zaključen s tem, da se je stranka odločno nagnila na levo. Sklenilo se je, da se bo stranka imenovala „Stranka komunistično-zajedničarskih socialistov“ ter da pristane na 21 moskovskih točk. Pojem „očetjave“ je v smislu internacionale sploh označiti za zastarel in je vsak član dolžan, svoje delo staviti v službo skupnega interesa. Smatra se, da bodo iz stranke izstopili najodločnejši socialisti Italije, kakor Trevis, Turatti in Modigliano.

Demisija dr. Trumbića sprejeta.

Beograd, 23. novembra. (Izvirno). Danes dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, ki se je bvilja z oetavko ministra za zunanje stvari dr. Trumbića. Ministrski svet je sprejel ostavko ter poveril začasnne posle zunanjega ministrstva ministškemu predsedniku dr. Vesniću. Minister dr. Trumbić bo odpotoval iz Beograda v Split.

Beograd, 23. novembra. (Izvirno). Ker je večina ministrov radi predstojećih volitev skoro stalno odsotna iz Beograda, se do volitev ne bo vršila več nobena seja ministrskega sveta.

Hardingov program.

Pariz, 23. novembra. „Echo de Paris“ javlja, da je rekel Harding v nekem svojem govoru: Najprej moramo izvršiti notranjo reformo, da bomo omogočili ameriškega narodu, da stopi v položaj, da bo mogel pomagati svetu pri reševanju splošnopomembnih velikih problemov. Vzpostavitev sveta po vojni mora biti vprašanje, ki se mora predvsem jemati v poštev. Predpravico zmagovalca moramo vrči od sebe in nato na trdnih temeljih pričeti delo za vzpostavitev.

Za sprejem Nemčije v Zvezo narodov.

Berlin, 23. novembra. (Izvirno). Iz Zeneve poroča „Exchange Telegraph“, da se je vršila pri pooblaščenih Zveze narodov konferenca, na kateri se je od 30 držav izreklo 24 za sprejem Nemčije v Zvezo narodov.

Wrangel v Beogradu.

Beograd, 23. novembra. Za mesec december se pričakuje prihod generala Wrangla v Beograd. Z njim bo prišel tudi del njegovih vojakov. V ruskih krogih sodijo, da bo general Wrangel odredil, naj pride rusko brodogrje, ki je bilo pod njegovim poveljstvom in ki se sedaj nahaja v Galipolu in Carigradu, v Split in Kotor. Namerava se osnovati ruskosbsko parobrodno društvo, ki bo z Wrangelovimi parniki vršilo obalno plovbo v Jadranskem in Sredozemskem morju.

Pomirjenje na Češkem

Praga, 23. novembra. (Izvirno). Današnja seja zbornice, v kateri se je debatiralo o izgredih v Pragi in v provinci je potekla mirno in v pomirljivem razpoloženju. Stranke, tudi nemške so prepričane, da je z ozirom na razplamtečo nacionalno strast in njeno nevarnost treba vse odstraniti, kar bi dalo povod, da iznova vspaliti.

Sentjernejska noč v Dublinu.

Kopenhagen, 23. novembra. (Izv.) Razburjenost radi St. Jernejske noči se v Dublinu še vedno ni nehala. Freeman Journal poroča, da je napravilo vojaštvo v Dublinu zelo natančno racijo, ki je dovela do pravcatihi bitk v skoro vseh ulicah mesta. Vse ceste so zastavljene za vojski, ki so vsakega pasanta natančno preiskali. Vsakdo, ki je pasiral cesto, je moral dvigniti roke, sicer je bil takoj ustreljen. Kakor pravi policija, je dobila pri preiskavi pasantov važne podatke, akoravno se ni mogla natančno ugotoviti udeležbo osumljenih oseb pri umoru oficirjev. Dosedaj označeno število mrtvih in ranjenih presega daleko ono, ki je bilo dosedaj objavljeno.

Pariz, 23. novembra. Zaroka rumunskega prestolonaslednika z grško princezino je bila v Luzernu javno razglašena.

Jugoslovanskemu narodu!

Naša domovina je doživela v zadnjem času dva težka udarca. Izgubili smo v plebiscitu našo Koroško, izgubili smo v pogajanjih našo Primorsko in del Kranjske. Dve težki rani je vzelo nasilje naši zemlji, ona krvavi in naša srca krvavijo z njo.

Znano vam je, koliko boja in žrtev je bilo treba, predno smo osvobodili svojo domovino tujega jarma. Ko je kapitulirala stara Avstrija smo se razveselili svobode in smo mislili, da je konec boja in žrtv in da nam nihče več ne more braniti, da se ves naš narod združi v svoji državi. Toda Evropa je šla preko Wilsonovih gesel v novo življenje in na našo malo domovino pritisnili so zemljelačni hinavci Italijani, ki so našli v avstrijskih Nemcih svoje zaveznike.

Tako so nam izrgali s silo dve najtežji pokrajini. Treba je bilo videti obup in jok koroških Slovencev po plebiscitu, da bi razumeli njih bolešt. In kaj je pretrpel naš narod v Primorju! Mi vemo, da pride nekoč dan, čiste, vemo pa tudi, da bo udarec v St. Margheriti poravnal le takrat, ko bo izbrisana vnebovpijoča krivica, ki se je dogodila koroškim Slovincem, ko bo osvobojena naša Koroška. Zato se morajo predvsem razkrinkati pred celim svetom vse mahinacije in sleparije, ki so se dogajale pri plebiscitu, podpirati moramo vsako osvobodilno gibanje na Koroškem, obenem pa pomoči onim, ki so v čisti ljubezni oddali svoj glas za Jugoslavijo, danes pa so izročeni na milost in nemilost nemške maščevalnosti.

V ta veliki namen, ki si ga je stavilo društvo Gosposvetski Zvon, so potrebna sredstva. Zato vas prosimo in trkam na vašo bratska srca, da nam pomagate, ker le z vsestransko podporo celega naroda bomo dosegli ta vzvišeni cilj. Prosimo vas, da ob vsaki priliki in po vseh mestih mislite na neodrešeno Koroško. Ustanovite po možnosti povsod podružnice Gosposvetskega Zvona, prijavite jih društvu v Ljubljani, ki vam bo dalo nadaljna navodila. Nabirajte darove in odprite vrata onim, ki bodo v imenu društva prišli k vam po mal dar.

Pozivljamo vas, ostanite zvesti z nami v boju za našo bodočnost in pomagajte svoji nesrečni domovini.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1920.

Za društvo Gosposvetski Zvon:

Dr. I. C. Oblak l. r.

predsednik.

Dr. I. Stefančič l. r.

tajnik.

Razna poročila.

Zagreb, 23. novembra. Mestni svet je sprejel resolucijo, v kateri protestira proti rapalski pogodbi ter izjavlja, da Zagreb nikdar ne bo pozabil neodrešenih bratov.

Beograd, 23. novembra. (Izvirno). Jutri se odpelje na Dunaj od našega finančnega ministrstva določena komisija, da prevzame tamkaj kovani drobiž, ki ga je naročilo naše ministrstvo.

Beograd, 23. novembra. (Izvirno). Prehranjevalni minister Jojić se je vrnil danes iz Črne gore in prevzel svoje posle.

Pariz, 23. novembra. „Petit Parisien“ doznava, da se namerava bivši cesar Viljem preseliti na otok Krf. V Achilleonu je bivši cesar že odredil priprave za svoj dohod. Cesar se v kratkem preseli.

Cetinje, 23. novembra. Iz Cetinja javljajo: Tu se delajo velike priprave za proslavo osvobojenja in ujeedinjenja v Jugoslaviji. Ob tej priliki bodo proslavili tudi doseženje rapalskega sporazuma, ker se je z njim končno odpravilo z dnevnega reda vprašanje usode Črne gore.

Bruselj, 23. nov. V novo belgijsko vlado ki jo je sestavil De Liard (parlamentarna katoliška desnica), so vstopili stirije katoličani, trije liberalci, štiri socialisti in en nevtralec. Vlada je torej koalicijska.

Učiteljstvo in klerikalna avtonomija.

Da je v enotni Jugoslaviji klerikalno gospodstvo nemogoče, tega si je klerikalna gospoda v svesti, zato izkušča rešiti svojo ladjo z avtonomijo. Da bi dokazala njeno nujnost, je začela na eni strani z napadi na državno upravo in s širjenjem nezadovoljnosti in mrznjo napram srbskemu elementu, na drugi strani pa poje najmilejše melodije, kolika sreča bi bila za nas, obrnjene na severu in zapadu če bi se državnopravno čim bolj ločili od Hrvatov in Srbov in plačevali sami vse potrebščine dragega državnega aparata, ker med njimi itak nihče ne misli, odkod bi krili naši revni kraji omenjene izdatke. To krije je stranska stvar, glavno je maslovoško geslo: v avtonomiji je naš spas! Da bi ujeli čim več vernih duš na svoj lim, so našli naenkrat, da bi je njihovo srce pravzaprav za vse sloje, in sicer da bi je edino pri njih. Pri tem seveda niso mogli pozabiti onega činitelja, do katerega se obrača ljudstvo vedno z večjim zupanjem, t. j. učiteljstva: Pozabili so celo naenkrat, da bi bilo po njihovem vzoru kvečjemu toliko šol potrebnih kolikor je župnišč, kajti učitelj je le tedaj pravi voditelj ljudstva, ako je mežnar in župnikov hlapec, oziroma kaplanov oprca. Ker pa vedo klerikalci, da človek marsikaj pozabi — neprijetnosti hote! — oznanjajo naenkrat, da je res razvoj šolstva, pri nas pravzaprav njihova zasluga, oni da so prvi pomogli učiteljstvu iz gmotne bede in da propade naše šolstvo brez avtonomije.

Da bi se pa obnesel njihov račun, zgrajen na samohvali glede ljubezni do šolstva, tega menda sami čisto ne verujejo, ker so njihovi grehi preveliki in so njihova glumaška lica, vajena prevare, ravno v zadnjem času snela ponekod svoje krinke. Nadrahtov nastop proti srbski učiteljici pričča, da je njihova prelevitev le navidezna in da preže v potuhi na ugoden trenutek za udeležitev svojih želja, ki so iste kot pod Šusteršičevo vladjo. Ako bi prišlo v resnici do klerikalne avtonomije, se bi pričel za naše učiteljstvo kakor sploh za vse uradništvo nov križev pot. Kdor bi si ne dal streči značaja, tega bi pohodili brezobzirno. Sposobnost in poštenost bi bili zadnja stvar. Klerikalno mišljenje in brezpogojna vdanost do raznih črnih paš bi bilo edino veljavno sprječevalo. Navdušenje za Jugoslavijo, ljubezen do dinastije bi bili pregrešni čustvi, kakor je bila jugoslovanska orijentacija za Lampetovih časov greh. Menda še nismo pozabili, kako je denunciral ta deloma sam, deloma po svojih hlapcih jugoslovansko orijentirano učiteljstvo, da da je srbofilno, torej ranjki Avstriji nevarno, in koliko naših najboljših ljudi je postalo žrtev teh-le denunciacij. Pred menoj leži od dr. Lampe spisan akt 114 strani, li mrgoli ovadb zoper učiteljstvo, ki je količkaj delovala na polju sokolstva ali napredne prosvete. Pa ta svoj trud ni uporabil vodja najčrnejše garde in najnizkotnejši habsburški hlapec samo za denunciranje učiteljstva, ampak tudi šolske mladine, kar ne bo do pozabili klerikalnim avtonomistom tisti očetje, kateri sinovi so morali vsled domovinske ljubezni po zaslugi klerikalnih pedagogov v zapore ali v smrt na bojno polje. Najbolj značilna v tem oziru je protokolirana izjava Lampetovega pobočnika prof. R., ki jo je prinesel 1. 1918 „Učiteljski Tovariš“ in se glasi: „Moje osebnostno čustvo mi pravi, da je bil dijaški štrajk zaradi gosposvetkega „slavja srbska generalna skušnja“. Ta „srbska generalna skušnja“ je uničila po zaslugi klerikalnih avtonomistov m. r. sikateremu dijaku bodočnost, prof. R. pa pripravlja po Vrstovski zaslugi učiteljski naraščaj v Ljubljani, dokler ne pride i zanj generalna skušnja.

Komur je mar svoboda osebnega prepričanja, kdor si ne želi nazaj Lampetovih časov nasilja in brezpravnosti, ta bo gledal, da pokoplje 28. novembra klerikalno avtonomijo. Kdor je Jugoslovčan in sovražnik habsburško-klerikalno konfederativno kot država avtorizirano nasilje, ta se naj prekriža pred klerikalno volilno skrinjico, ker tiči v njej vrag!

Učitelji! Naša stanovska čast nam velevala, da napnemo vse svoje sile, da zmaga pri volitvah v konstituanto ju-

goslovanska demokratska ideja. Ta zmaga naj pokaže našo ljubezen do države in naj osveti krivice, ki smo jih pretrpeli kot borci za jugoslovansko idejo in kot tolikokrat denuncirani grobokopi habsburške gnulobe.

Klerikalci in narodni socialisti v obrekovanju zedinjeni.

Klerikalno časopisje nadaljuje o-gabni volilni boj. Nobeno sredstvo mu ni preizkušeno. Včeraj je „Večerni list“ napadel dr. Brezigarja, češ, da je bil tri mesece v preiskovalnem zaporu radi veriženja. To zado je klerikalno časopisje razpravljalo že 1. 1918. Ko je pa prišel dr. Brezigarja meseca julija 1918. v Ljubljano, je „Slovenec“ urednik Vrtovec obžaloval ter izjavil, da je prepričan o nedolžnosti dr. Brezigarja. Na to je dr. Korošec, ki je bil tudi oceli stvari poučen, meseca avgusta 1918 postavil dr. Brezigarja za glavnega tajnika „Narodnega sveta“ v Ljubljani. Ob prevratu je on vodil posle Narodnega sveta. Prvo ministrstvo, kateremu je bil dr. Korošec ministrski podpredsednik, je poslalo dr. Brezigarja meseca januarja 1919. kot veččaka za gospodarske in finančne interese na mirovno konferenco v Pariz.

Dobro vemo, odkod izvira sedanja kampanja. Gre za volitve in da se očrni politične sovražnike, ni nobeno sredstvo preumazano. Da bi pripomogel klerikalcem do zmage, se je postavil tudi g. dr. Ivan Slokar, ravnatelj klerikalne Gospodarske banke in prvo fronto klerikalne armade in napada svoje sovražnike. Dr. Slokar je namreč nastopil svoječasno na Dunaju kot glavna priča proti dr. Brezigarju. Takrat je izjavil, da je Nemec. Takrat — to je bilo aprila 1918. — se je namreč domnevalo, da bo Nemčija zmagala, ker so Nemci napravili svoj glavni sunek proti Parizu. Dr. Slokar je bil ta čas zvest Avstrijec in prepričan Nemec. Pri zaslišanju proti dr. Brezigarju je nadalje izjavil, da sicer nima dokazov, misli pa, da je dr. Brezigar protizakonito vporabljal krušne karte, kakor se mu je očitalo v ovadbi. Takoj po prevratu, torej pol leta kasneje pa je isti dr. Slokar prišel v Jugoslavijo, in glej, menjal je svoje prepričanje. Izjavil je, da ni Nemec ampak dober Jugoslovčan, in izjavil je, da je prepričan, da je dr. Brezigar nedolžen. Obrekovanje je bilo pri klerikalnih voditeljih vedno v navadi. Šusteršič, Lampe, Pegan, Vehovec itd.

Omenimo še, da je dr. Brezigar že večkrat poskušal dobiti akte iz Dunaja, da bi dokazal svojo nedolžnost, in da bi dal dr. Slokarju š enkrat priliko pričati, a žal, dosedaj se mu ni posrečilo.

Narodni socialisti so seveda pograbili to obrekovanje ter obdolžili dr. Brezigarja celo tatvine in uradne povere. Čudno je, da so nar. socialisti že en dan pred klerikalci objavili to zadevo. Že delj časa se opažajo zagonetni stiki med NSS. in SLS.

Gosarjeva afera.

Dr. Gosar je zadet v živo, ker ni mla reč, biti obtožen zločina nad domovino, ko se pripravljala na pot v Beograd, da tam sodeluje na ureditvi države, ki ji je toliko škodoval že prve dni njegovega življenja.

Da stvar kolikor mogoče popravi, ublaži in sebe razbremeni, se je spravil na mene, ponavljajoč svoja nekdanja obrekovanja in to me sili, da izjavim naslednje.

Odeška afera je čisto vojaška zadeva in dr. Gosarja je prišla za vrat vojaška oblast, ki je zadevo odstopila delnemu sodišču, ker dr. Gosar ni več pri vojakih. Vojaški oblasti pa dr. Gosarja niso zatožili jaz, temveč podpolkovnik Živkovič, sedaj poveljnik 32. peš. polka ki je bil takrat poveljnik jugoslovanskega peš. polka „Nanos“ (ex 97.) in torej edini kompetenten presojati delovanje svojih oficirjev. Mene vojaška oblast, oziroma poveljnik polka „Nanos“ ne preganja, kar bi se prav gotovo zgodilo, da se mi more očitati kaj nekorektnega.

Stoji torej dejstvo, da nisem obtožen jaz, nego da pride dr. Gosar pred sodišče. Odkar je dr. Gosar zagrešil, ono nečuvno pobuno na Ruskem in brezvestno predal milijone državnega imetka Petljurovcem, da sebe in nahujskane vojske spravi v živinskih vagonih na varno, se zaveda da bo stvar slabo končala. Zato je že v Odesi insceniral proti meni, ki sem proti njemu do zdaj njegova branil nacionalni in državni jugoslovanski interes afero o manipula-

ciji s polkovnim denarjem, ki jo je po neslavni njegovi vrnitvi v domovino spravil tudi v „Slovenca“. Jaz sem vložil tožbo. Zadeva bi imeela priti pred poroto. Dr. Gosar se je pripravljaj, da izkoristi takratno razpoloženje mas: kako popularno je bilo, da je on „rešil“ naše vojske nadaljnje službe in kako nesimpatično, da sem jaz zastopal stališče vojaške poslušnosti napram novi domovini in jugoslovanski armadi! „Plut bo pogorel“ se je trdilo in vsi so me svarili, naj ne grem sedaj pred porotnike. Hotel sem zadevo spraviti pred poklicnega sodnika, ki bi bil objektivno in hladno razsodil, toda ni se mi posrečilo. Zato sem odstopil od tožbe, ki je grozila pripraviti me še v obupen materialni položaj.

Toda zadeva za mene s tem ni bila rešena. Predložil sem jo vojaški oblasti. Tu sem izvedel, da je proti dr. Gosarju uvedeno kazensko postopanje zaradi dogodka na Ruskem. Moral sem se izjaviti kot priča in odločil sem se, da s svojo stvarjo počakam, dokler Gosarjeva ne bo rešena. Bio je to celo lažno, ker kot človek, ki je sumljen najgršega zločina bi bil Gosar napram meni itak inferioren. Vojaška oblast kot taka pa ni našla povoda proti meni nastopiti.

Dr. Gosar mi očita, da sem pospremlil 60.000 kron polkovnega denarja. Go-rostasnost te dolžitve je tem večja, ker prihaja od moža, ki je vse imetje polka, blagajno, orožje, municijo, konje, vozove, ogromno množino provijanta v vrednosti mnogo milijonov, imetje, ki ni bilo njegovo, temveč državno, jugoslovansko, takorekoč državni posrebljal, da ga je prodal Ukrajincem za to, da je mogel pobegniti od dolžnosti, biti jugoslovanski vojak! Povrh je očitek smešen. Kot komandant polka sem bil v slučajni posesti 30 vagonov usnja in v Birzuli so židje kar plesali okoli mene, naj jim ga prodam. Da sem hotel, kakor so to mnogi storili, odšel bi bil v domovino kot milijonar ne pa kot siromak. To ni bila edina prilika obogateti. Toda pregloboko sem se zavedal svoje dolžnosti kot jugoslovanski oficir in smatral sem zato tudi za nečestno, da se je premoženje polka na tako brezvesten način zapravilo.

V ostalem, moj spor z dr. Gosarjem je posebna stvar in ne stoji sedaj za razpravi. Na dnevnem redu je obtožba proti dr. Gosarju. In te obtožbe nisem dvignil jaz, dvignila jo je vojaška oblast in zastopa jo g. podpolkovnik Živkovič, komandant polka, katerega je dr. Gosar na brezvesten način razkrojil in odtegnil službi domovine.

To se bo sedaj razčistilo in nič ne pomaga če se junak te žalostne afere sedaj spravlja nad mene. Tudi moja stvar bo še prišla na vrsto. Prej pa bo bivši poverjenik razkrinkan in nadejam se, kaznovan, kakor to zasluži.

Milan Plut.

Volilna borba

v Glavni volilni odbori. Uradno se objavlja: Dne 29. novembra t. l. bodo od 9. ure dopoldne poslovali glavni volilni odbori, in sicer: 1. za volilno okrožje Maribor, Celje, Prekmurje v Mariboru, v veliki dvorani mestnega magistrata; 2. za volilno okrožje Ljubljana, Novo mesto v Ljubljani, v dvorani Mestnega doma; 3. za mesto Ljubljano s Spodnjo Šiško v Ljubljani, v dvorani mestnega magistrata. — Na to se opozarjajo vsi predsedniki volilnih odborov, ki morajo v zmislu člena 75. volilnega zakona za ustavotvorno skupščino zapečaten zavoj, v katerem se nahajajo volilni spisi, donesti dne 29. t. m. svojemu glavnemu odboru.

v Predsednike volišč opozarjamo, da imajo pravico voliti na volišču, kjer predsedujejo, ako imajo s seboj potrdilo, da so vpisani v volilni imenik. Zahtevajte torej pri svoji občini tako potrdilo. Potrdilo se mora priložiti zapisniku volilnega odbora Vašega volišča, kjer boste predsedovali.

v Beganje volilcev. Ministrstvo za notranje stvari je prejelo poročila, da gotovi sumljivci idajajo volilcem glasovalne kroglice, do katerih so mogli priti samo na nedovoljen način ter da jim pojasnjujejo, da se na dan volitev lahko z njimi koristijo. Ministrstvo za notranje stvari je odredilo, da se take kroglice takoj konfiscirajo kot državna lastnina in da se proti dotičnim osebam takoj uvede preiskava. V interesu volilcev in naroda pa je, da se takoj nagnjejo oblastvom vse one osebe, ki te kroglice razdeljujejo. Sicer pa, četudi bi imel kdo več glasovalnih kroglic, je brezdvomno da nima to zanj nobene fiktivne vrednosti, niti bi to moglo imeti kak vpliv na izid volitev. Kajti po členu 57. in 63. volilnega reda za ustavotvorno skupščino se mora volilni odbor na dan volitev pred začetkom glasovanja prepričati, ali so glasovalne

skrinjice in zabočki s kroglicami kakor tudi vse drugo v volilnem lokalu v redu. Nadalje mora predsednik volilnega odbora izročiti vsakemu volilcu, preden ta prične glasovati, eno kroglico in pri tem ugotoviti, ali ima volilec samo to kroglico v roki. Ves čas, dokler volilec ne dene kroglice v drugo roko in da jo ne odnese s seboj. Potemtakem mora biti vsakdo na jasnem, da se z drugimi ali ponarejenimi volilnimi kroglicami, ki se ponekod razdeljujejo, da bi se volilci zmotili in ki so morda tudi predmet nedovoljene trgovine, ne more nihče okoristiti. S takim postopanjem se dotičniki samo lahkomišljeno izpostavljajo težkim kaznim, ki jih za take primere predvidevata zakon o volitvah narodnih poslancev in kazenski zakon.

v „Gospodarsko in izobraževalno društvo“ za dvorski okraj“ volji vse svoje somišljenike na volilni shod, ki se vrši danes v sredo dne 24. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilni g. Franca Oblaka „pri Tončkovem Francelju“ na Tržaški cesti št. 22. Na shodu govori dr. Kramer in profesor Breznik.

v Volilni shod priredi danes v sredo šentjakobsko gospodarsko napredno društvo ob 7. uri zvečer pri Kavčiču na Privozu. Na shodu govori kandidat Reisner in podžupan dr. Triller. — Somišljeniki, udeležite se shoda polnočevilno!

v Shod JDS za dvorski okraj se je vrši v ponedeljek zvečer na Rimske cesti pri Mraku, ki je bil obilno obiskan. Shod je otvoril dr. Lavrenčič, ki je dal besedo ravnatelju Jelencu, kateri je v daljšem govoru ugotovil važnost volitev za konstituanto, ki bodo položila temelj našemu narodnemu življenju. Kandidat, prof. Reisner, je v svojem govoru razpravljaj uradniško vprašanje in govoril o delu JDS za vse sloje našega naroda. K besedi se je oglasil tudi zastopnik NSS Kozine, ki je razkladal socialni program svoje stranke, ki ga je pa argumentiral samo z dejstvom, kako slabo je živel kot dijak. Govoril je tudi socialist Kordelič, ki je priporočal Etbina Kristana, toda zborovalci so se izrekli z navdušenjem za kandidate JDS.

v Demokratski shod na Kaplji je uspel naravnost sijajno. Kljub veliki razsežnosti občine in slatemu vremenu se je udeležilo shoda nad 100 volilcev. Predsedoval mu je domači posestnik Strabljek, govorila pa sta kandidata Peter Mravljak in doktor Koderman. Tudi na Muti se je shod kljub snežnemu metežu lepo obnesel. Govorila sta Mravljak in dr. Koderman. — Jako lep je bil shod v Trbovljah. Govorila sta M. Oset in prof. Mravljak.

v Volilni shod JDS v Mozirju, se je vršil dne 22. t. m. v Slanškovi gostilni ob veliki udeležbi tržanov in kmetov iz okolice. Poročal je minister dr. Kukovec o političnem položaju in strankinem programu, kandidat Rebec pa o obrtnem programu. Domači trgovec Pevec je govoril o trgovskih in splošnih gospodarskih zadevah. Shod je trajal od 7. do 12. ure in je imel velik moralen uspeh.

v Narodni socialisti proti beguncem. Pod tem naslovom je „Jutro“ v nedeljo poročalo, kako so narodni socialisti izdali parolo razbiti shod beguncev v Mariboru, ker je govoril na njem „v sporazumu s primorskim Narodnim svetom postavljeni demokratski begunski kandidat dr. Brezigar“. Ta pasus našega poročila je izzval, kakor se nam zatrjuje domnevanje, da je Narodni svet kandidata JDS nekako poluslužbeno priznal kot svojega kandidata. Narodni svet se boji, da bi mu vsled tega kdo mogel očitati strankarsko pristranost. Mi menimo, da je to izključeno. Dotični pasus dovolj jasno označuje dr. Brezigarja kot strankarskega kandidata, istočasno pa le poudarja, da je postavljen v zmislu svoječasno vsem strankam sporočene želje primorskega Narodnega sveta, da naj se vpoštevajo pri kandidaturah tudi begunci. JDS se je sporazumela z Nar. svetom, da bo to storila in je postavitev Brezigarjeve kandidature kot begunske kandidature Narodnemu svetu službeno sporočila, kar je ta vzel tudi na znanje. Seveda se s tem ni prav nič spremenilo njegovo stališče, ki ga je označil v posebni izjavi 9. oktobra Stoji pa dejstvo, da je JDS edina stranka, ki ima begunca na resnem mestu.

v NSSarski kandidat obtožen kot verižnik. Iz Maribora nam poročajo: Narodnosocialistični kandidat

Roglič se je pri nedeljskem shodu beguncev v Mariboru posebno odlikoval z razgrajanjem. Čudimo se, zakaj ravno Roglič toliko vpije o verižništvu in korupciji. Saj je vendar naravnost iz skladišča južne železnice v Mariboru odšel ravno on med — kupčevalce Stopil je namreč v družbo s svojim bratom, trgovcem z usnjem. Pripominjamo samo, da se bosta morala oba dne 14. decembra zagovarjati pred sodiščem zaradi navijanja cen in verižništva. Dober dvotip je tudi to, da g. Roglič rad nastopa kot begunec. Doma je namreč iz — Litije.

v Zveza med narodnimi socialisti in klerikalci. Zadnja mariborska „Straža“ je s svojim zagovarjanjem narodnih socialistov pregnala zadnje dvome o resničnosti zveze med narodnimi socialisti in klerikalci. „Straža“ prinaša namreč med političnimi noticami obrambne vesti proti demokratskim napadom klerikalnih in narodno-socialističnih kandidatov in naglašja, da bosta obe stranki skupno na te napade najbolje odgovorili dne 28. t. m.!

v Pravi obraz kaže klerikalizem ne na svojih reprezentativnih shodih, kjer govorijo Korošci in Brejci in se čuvajo previdnosti, nego na manjših svojih shodiščih po deželi, kjer beseda ostane lepo doma, ne gre v široki svet, pa tem učinkovitejšje deluje. Tako je govoril v nedeljo v Leskovcu pri Krškem „Krekov učenec“ in Korošev intimus župnik Bajec iz Št. Janža. V svojem govoru je točil solze za blagima Ferdinandom in Sofijo, ki sta tako ljubila ljudstvo da sta šla zanj v smrt, pripovedoval je o Sokolih na Gorenjskem, ki so Kristusu na križu nudili čaše vina; ko se je med njegovim govorom ogorčen oglasil volilec z vzklikom proti izdajal-kim naslednikom drja. Šusteršiča, je Bajec repliciral: „Vi niste vredni, da odvezete jermena na Šusteršičevem čevlju!“

v Položaj v Srbiji. V tukajšnjem političnem življenju je nastal popoln zastoj. Kandidatske liste so že vse izročene in se vrši sedaj zadnji agitacijski boj. Po poročilih, ki jih dobiva vodstvo demokratske stranke iz vseh strani Srbije, je tamkaj položaj za stranko jako ugoden. Pristaši demokratske stranke se množijo od dne do dne in to celo v krajih, ki so jih imeli dosedaj radikalci za svojo izključno domeno. Strah radikalcev pred volitvami se izraža vedno bolj tudi že v njihovih organih. Računa se, da dobe radikalci v Srbiji komaj 30 odstotkov glasov.

v Razkol v Radičevi stranki. Današnji „Jutarnji List“ objavlja dolgo pismo drja. Hrvoja podpredsedniku seljačke stranke drja. Mačku, v katerem izjavlja, da se nikakor ne strinja z novo orijentacijo stranke, ki hoče opustiti svojo dosedanja opozicijo proti državi in izraža bojazan, da ostane zaradi tega stranka razočarana.

v Kandidatura prof. Beriča. Izredni profesor beogradskega vseučilišča dr. Mladen Berič, katerega ime se je zadnji čas v javnosti pogosto omenjalo povodom samomora Ružice Stojanovičeve, kandidira za kvalificiranega poslanca na delavski listi g. Milana Boškovića za podrinsko okrožje.

v Volilne prognoze. Beogradski listi prinašajo že nekaj dni sem prognoze o rezultatu volitev v konstituanto. Številke so precej stalne, najbolj variirajo demokratski in radikalni mandati, dočim so pri drugih strankah številke približno enake. V vseh prognozah nastopata kot najmočnejši stranki vedno demokratska in radikalna. Zadnja „Pravda“ prinaša sledeči dve prognozi: V eni sodi neki narodni poslanec Gj. takole: Demokrati 136, radikalci 85, socialni demokrati 23, komunisti 28, klerikalci 27, hrvatska zajednica 12, Radičevci 26, kmetске stranke (bosanska, srbska, slovenska samostojna kmetijska) 35, muslimani 26, frankovci 9, nevtralci 8, republikanci 2, Ribarčeva skupina 2. — Druga prognoza je ta: demokrati 142, radikalci 84, komunisti 19, socialisti 12, klerikalci 29, zajednica 14, srbski kmetje 10, hrvatska (Poljakova) kmetiska 2, bosanski kmetje 12, slovenski samostojni 10, Radičevci 32, muslimani 34, republikanci 1, Ribarčeva skupina 1, frankovci 5, nestrankski in divjaki 12.

redna vlačila temperatura -0,6 norm: na 2
temperatura napred: Lepo mirno sev. vreme
oince vzhaj dange ob 5:10 na 2 ob 4:20

23. nov. ob 7. uri:
Crikvenica: tem -20, sneg pad 0,6.
Dunaj: tem -10, megla pad 0,0
nemosti: tem -0,6, sneg pad 0,2.

Zbirajmo.

Po našem porazu je rešilno samo eno: delo podrobno, brez fraz in brez protestov. Vseposlošno mora biti to delo in vse obsegajoče. Pred vsem se more uveljaviti v zbiranju onega ki je nervus rerum vsega — v nabiranju sredstev za odpor in boj.

Ne pomagamo svojim podjarmljenim bratom, če jim samo kričimo, da jih nikdar ne zapustimo, temveč če jih tudi dejanski ne zapustimo v sili in potrebi. Ne pozabimo, da je predpogoj temeljite revizije St. Margherit-skega miru gospodarska, narodnostna in politična ohranitev našega, danes od nas odtrganega naroda v Primorju. To smo mu dolžni pred svetom in pred zgodovino.

Ta zavest mora postati last vseh in podrobno vsestransko in požrtvovalno narodno obrambno delo mora začeti po vsej državi.

Kakor v predvojnih časih morajo oživeti nabiralniki po vseh gostinah in kavarnah in kakor v časih največje požrtvovalnosti se mora pričeti tekmovalno kdoje nabral več za ta veliki namen.

Narodni novičar za zasedeno ozemlje mora postati obvezni narodni davak, ki mora kriti vse tekoče stroške.

Pomoč je nujna in zato naj se priredi čimprej po vsej Jugoslaviji *teden za zasedeno ozemlje*. Vsa mesta, trgi in vasi vsi stanov in vse stranke vsa društva, organizacije in družbe se morajo udeležiti tega tedna, da se nabere vsota s katero se da delati. Pomislite, da nas je preko 13 milijonov in da dobimo, če vsak daruje le eno krono, 13 milijonsko vsoto! Koliko pa jih je, za katere je sramotno, ako dajo pod 1000, da pod 100.000 kron!

Računati moramo s sigurnostjo, da bodo pričeli Italijani z nakupom in kolonizacijo naše ozemlje. Protidredbe morajo biti naš odgovor.

Enako je gotovo, da bodo podjarmljeni bratje brez potrebne števila šol.

Kras je reven in ne more uspevati brez povzdige industrije in poljedelstva.

Kljub laški „liberalnosti“ ne bo zginilo niti preganjanje niti nasilje. Proti vsemu temu treba protidredb treba ogromnih žrtv. Zato zbirajmo,

zbirajmo ko mravlje neumorno in ko čebele požrtvovalno. Ne pozabimo pa tudi svojih najmlajših. Če je morala naša mladina na zahtevo višjega šolskega sveta zbirati med vojno za avstrijske potrebe, tedaj je sedaj sveta dolžnost da vse šole tekmujejo v nabiranju prispevkov za zasedeno ozemlje.

Nabiranje med mladino je obenem največjega narodno vzgojnega pomena. Pustimo proteste in začnimo z delom pred vsem pa zbirajmo in še enkrat zbirajmo!!!

To kliče Jugoslovanska Matica vsem ki so dobre volje!

Kako bomo volili?

1.) Kdor je voisan v volilne imenike, je upravičen voliti.

2.) V nedeljo (28. t. m.) zjutraj naj se vsi napredni volilci enega okraja zberejo in skupno odidejo na volišče.

3.) Ne pozabi vzeti s seboj kake izkaznice (bodisi krstni domovinski orodni ali poročni list ali kako drugo legitimacijo), kaiti k volilcem ne dobi od obhvala nikakega rožva.

4.) Na volišču ravnaj tako le:

a) Ko stopiš v glasovalno sebo, povej komisiji svoje ime, priimek in svoj peklje.

b) Če te članj komisije ne poznajo pokaži tisto izkaznico, ki si jo prinesel s seboj.

c) Komisija nato ugotovi tvojo upravičenost do glasovanja in predsednik ti izroči majhno kroglico, ki jo skrbno stisneš v desno roko.

d) Predsednik pokaže skrinjice in ti razloži za katero stranko je namenjena ta ali ona skrinjica.

e) Poko s kroglico vtakneš v prvo skrinjico (na šajerskem v tretjo skrinjico), spustiš krogličico roler in pri-seš prazno o zaprto roko znoter.

f) Nato vtakneš prazno, zaprto roko še v ostale skrinjice po redu. Ko si potegnil roko iz zadnje skrinjice, odpreš prst in pokažeš komisiji, da kroglice nimaš več, da si jo torej spustil v eno izmed skrinjic.

Tako si volil napredno, demokratsko stranko ne da bi kdo za to vedel.

Vsak glas je važen, zato pojdi tudi po soseda in prijatelja, ki ima glasovalno pravico, pa morda še ne ve, kako naj glasuje, pripelji ga na volišče,

razloži mu, kako si storil sam, da tudi on stori enako in da tudi on spusti kroglico takoj v prvo, to je našo skrinjico.

Naši možje morajo imeti v bližini volišča svoj prostor in volilni imenik da natančno lahko zasledujejo, kdo od naših še ni volil, da pravočasno pošljejo po njega. Pregled naj se izvrši že dopoldne med 10. in 11. uro, potem takoj v popoldanskih urah.

Po izvršeni volitvi ne hiti takoj domov, ampak ostani v bližini volišča v družbi drugih naprednih volilcev, da bodo omahljivci videli našo moč in storili (kot ti) svojo dolžnost napram narodu in državi.

Za pristaše demokratske stranke ob stoja volilna dožnost, zato v nedeljo dne 28. t. m. zjutraj vsi na noge!

Svetovni poštni kongres

Že od 1. oktobra zboruje v Madridu VII. svetovni poštni kongres, a trajalo bo gotovo še nekaj mesecev, predno bodo obravnavana vsa važna vprašanja s katerimi se bo kongres moral baviti.

Od zadnjega svetovnega kongresa je preteklo skoraj 15 let, zato je umavno, da se je gradivo silno nakupilo. Tehnika in obseg prometa sta od zadnjega kongresa silno napredovala. Prvi svetovni kongres se je vršil leta 1870, a šele leta 1874, se je sklenilo v Bernu prva svetovna poštna pogodba, na podlagi katere je zasnovana svetovna poštna zveza, ki je pričela delovati dne 1. julija 1875. Od kongresa do kongresa so pristopali k zvezi novi člani, a danes se razteza delovanje zveze na vesoljni svet. Ustanovitelj svetovne poštne zveze in njihove naslednje je vedno vodila tendenca, da bodi poštni promet čim cenejši in enostavnejši. Postavke svetovne poštne zveze, kakor je splošno znano, precej nizke; njihovo obračunavanje med državami je prenehalo, tranzit je omejen, a brez težkoč. Vsled tega so bile cene tudi notranje tarife, kar je pripomoglo, da se je svetovni poštni promet kolosalno razvil. Sedanjí svetovni poštni kongres pa bo morda postal nezvest tradiciji, glede cenenege poštne prometa. Razpravljajo se o izdatnem zvišanju tarif. Francija je predlagala povišanje tarif od 70 do 100 odstotkov, in kakor se kaže,

je malo upanja, da bi zmagalo zdravo mišljenje nad vojno psihozo splošnega podraženja. Na srečo ima rešitji kongres tudi nekoliko dobrih in koristnih stvari. Med drugimi je na dnevnem redu predlog o uvedbi splošnega mednarodnega poštnege čekovnega giro-prometa, kakor tudi glede sporazuma v vprašanju časopisnega abnemente. Tudi glede mednarodnega paketnega prometa se uveljavijo izvesti nekatere reforme na bolje. Uvedejo se menda tudi svetovni listovni omoti in svetovne poštne znamke za odgovor. Svica želi n. pr. ureditev svetovnega časopisnega porla a Španska normiranje vseh mednarodnih plačil v frankovni vrednosti. Portugalska predlaga uvedbo poštnege čeka za poštnike, ali pa uvedbo enotnih knjižic o osebnih identiteti. Nemčija, kot praktična dežela, zahteva znižanje, odneceno zvišanje teže za vzorce od 2 na 3 kilograma itd. Za Jugoslavijo ki je kot taka prvič zastopana na kongresu, nismo slišali, da bi imela kake posebne želje.

Prosveča.

V izložbi knjižarne Bamberg na Miklošičevi cesti je izpostavljenih nekaj perretov akad. slikarja Frana Sterleta. Eden izmed njih predstavlja bivšega poselnika firme „Kleinmayr & Bamberg“ in je namenjen za „Kranjsko hranilnico“. Par drugih portretov kaže naše domače tipe.

Prof. I. M. Lopatin predsednik moskovskega „Filozofskega društva“, je umrl na skorbutu (to je bolezen, na kateri umira večina ruskih učenjakov), ker nima zadostne hrane). Lopatin (roj. 1855) je bil znan po svojih delih iz filozofije. Bil je urednik „Vesnika za filozofijo in psihologijo“ in eden največjih učenjakov moskovske univerze. Svojo smrt je baje zakrivil sam, ker je baje imel „protirevolucijska“ predavanja in je izgubil s tem pravico do aprovizacije. Srečna Rusija!

J. A. Malinovskij profesor na juridični fakulteti v Rostovu, je bil — ustreljen. Zanimivo je, da je ravno ta ruski učenjak, ki je bil ena najbolj učenih glav rostov. univerze in blaga ruska duša — vse svoje življenje dokazoval, da je smrtna kazen nedopustna in krivična. Denikinova armada je imela

v Rostovu svoje središče in tako so profesorji predavali „protirevolucionarno“. Ke so prišli boljševiki, so jih več postrelili med njimi Gutnikova, prof. medicine in Malinovskega. Malinovskij je bil vseskozi napreden človek, ki je bil za časa Stolypina celo zaprt nekaj mesecev ker je bil vladi sumljiv. Boljševikom je bil seveda reaktionar in so ga ustrelili. Boljševiška pravičnost!

Ruski umetniki v New Yorku. Mnogo izgnanih ruskih umetnikov je pribežalo v New York, kjer so ustanovili svoje gledališče za igre in balet.

V Parizu se je ustanovila med ruskimi begunci akcijska družba z dveinpol milijona frankov, ki bo s sodelovanjem ruskih igralcev izdelala v filmih največ a dela ruske literature.

Naše gledališče.

Drama:

Sreda, 24. nov.: Ljubimkanje. A.

Četrtek, 25. nov.: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. A.

Petek, 26. nov.: Sen kresne noči v opernem gledališču ob dramskih cenah. Red B.

Sobota, 27. nov.: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. E.

Nedelja, 28. nov.: Ljubimkanje. Izven.

Ponedeljek, 29. nov.: Figaro se ženi. A.

Opera:

Sreda, 24. nov.: Lepa Vida. E.

Četrtek, 25. nov.: Dalibor. C.

Petek, 26. nov.: Sen kresne noči. Dramska predstava ob dramskih cenah. B.

Sobota, 27. nov.: Vesele žene windsorske. D.

Nedelja, 28. nov.: Trubadur. Izven.

Ponedeljek, 29. nov.: Zaprt.

Lastnik in izdajatelj

Konzorcij „Jutra“.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Poslano.

Idrijske čipke so najbolj primerna darila za Miklavža in Božič. Prodaja jih (brez nji zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani, Turja ki trg 3, vsak dan razen sobote popoldne.

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutra“ —

Obvestilo.

Obrečata cenj odjemalce in p. n. občin stvo, da sprejemata nova dela in pravila po najnižjih cenah. Gotovi čevlji v zalogi Turistovski čevlji domačega izdelka.

Anr. in Jož. Brajer-Kapele
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

ČEVLJI

na debelo in na drobno, vse vrste moških, ženski in otroški, delavski kakor tudi naj finejši vrste po najnižjih dnevnih cenah se dobijo pri znani trgu.

ALEKSANDER OBLAT,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 28.

Tudi se pošilja po povzetju po vsem kr. ljes vu

Klobase!

V restavraciji na glavnem kolodvoru
danes in vsako sredo tednu
fine domače kvave, jetrne in mesene
pečene klobase.

Obl. konces. zavod za pokončavanje
podgan. miš in mrčesa, Kočdovska
ulica št. 39. 415 52-4

Proda se

planino harmonium, razno pohištvo
in gospodarske potrebščine, velika
zanimiva zbirka poštne znamk, razne
antikvitete in tehniški instrumenti.
— je, pove upravništvo „Jutra“.

Kdor si žel. nabavit pristnega in znanega

haložana

na se blagoviti poslužiti trdke:

Prva haloška trgovina z vinom
Ante Korenjak in drug pri Sveti
Barbari v Halozah. 36 20

Jamski les

okrogel, dolžin 220 m dalje, debe-
lina na sredini od 14 cm naprej

se kupi.

Ponudbe z navedbo dimenzij in
cene franco vagon oddajna postaja
poslati na 496 3-2

Sentjanški premogokop
Krmelj, Dolenjsko.

KLOBUKI!

Preoblikovalnica

v Ljubljani

(ne več v Domžalah)

moških in ženskih klobukov

po najnovejši in di

prodaja novih klobukov trdke

ALOJZIJ JANEŽIC.

Kinčanje in popravljanje žametastih
klobukov za dame

v saonu M. JEGLIC.

Obe podjetji: Ljubljana, Slomškova
ulica št. 27. 3-2

Najnovejši vzorci!

Konkurenčne cene!

Advokat dr. Janko Olip

je začel poslovati v družbi advokata 500 3-2

Milana Nešića

Beograd. Zeleni venac 9.

Kako volimo s kroglicami?

kake pravice in dolžnosti imajo volilci, kako tre'a zakon
tolmačiti volilnim komisijam in zaupnikom strank? Vsa ta in
druga vprašanja, ki niso pojasnjena v volilnem zakonu samem,
razlaga do podrobnosti

dr. Stefan Sagadin: Voili ni red

z bogatim tolmačenjem. 241 19

Knjižico, ki velja 16 K, s poštino 17 K 20 v, naročite pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št 6.

„SVETLA“

elektrotehniško podjetje

JANKO POGAČAR

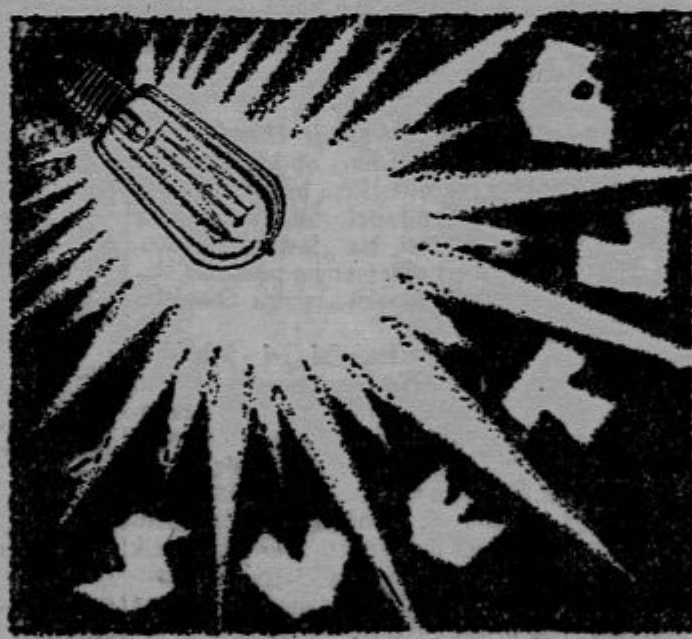
Lovro Effenberger & Cie.

Centrala LJUBLJANA

Najboljša izvedba. — Takojšnja odprema.
Najnižje cene. — Ponudbe in pojasni. a na
željo vsak čas brezplačno na razpolago.

Podružnica v Zagrebu

Frankopanska ulica št. 2.

Instalira: popolne elektrarne, prekozemске centrale, popolne
zaželjave v mestih in pokrajinah, naprave a vsako-
vrstno indu-trijo, razsvetljavo javnih in privatnih poslopij, tovarn,
gledališč, bank, hotelov itd., posam zne naprave za normalne in
specialne svrhe, telefonske, telegrafske in signalne naprave itd.

Dobavi: motorje, diname, pretvornike (Umformer), generatorje
za motorje, ventilatorje, električne kurilne in kuhalne
aparate za domačo, obrtniško in medicinsko uporabo merilne apa-
rate, šte ce, inštalacijski in vodilni material vsake vrste, ročne
svetiljke, armature, svetlobna telesa, žarnice vseh vrst, vsakovrstni
material za slabi tok, akumulator in signalne naprave itd.

Lastni umetniški oddelek.

Izdeluje: moderna telesa za razsvetljavo, namizne stoječe sve-
tiljke, stropne svetiljke, lestence vsak vrstno svilene
senčnike po lastni umetniški osnutkih, izdeluje naročila natančno
tudi po zaželenih predpisih ali vposlanih skicah.

Spisalitefe: novi patentirani „Sona“-zvonci za močni
tok, brez baterije, brez transformatorja, nikakih
nadaljšjih stroškov za oskrb zvonca, navadno priklop jenje zvonca
brez truda na vsako obstoječo svetlobno napeljavo, nova patentirana
avtohupa „Sonavox“, patentirani držaji za senčnike
brez vijakov. 339 6